

Učebné osnovy školského vzdelávacieho programu – predmet: Etická výchova

1. Záhlavie

Názov predmetu	Etická výchova
Časový rozsah výučby	1 hodina týždenne, spolu 33 vyučovacích hodín
Ročník	deviaty
Škola (názov, adresa)	Základná škola M. Kukučina, , 026 01 Dolný Kubín
Názov ŠkVP	Škola úspešného života
Stupeň vzdelania	nižšie sekundárne
Dĺžka štúdia	1 rok
Vyučovací jazyk	slovenský
iné	štátna škola

2.CHARAKTERISTIKA PREDMETU

Hlavnou funkciou povinnej voliteľného predmetu etická výchova v nižšom strednom vzdelávaní je osobnostný a sociálny rozvoj žiakov s vlastnou identitou a hodnotovou orientáciou, v ktorej významné miesto zaujíma prosociálne správanie. Pri plnení tohto cieľa sa primárne využíva zážitkové učenie, riadený rozhovor, diskusia, simulačné hry, ktoré popri informáciách účinne rozvíjajú mravný úsudok, rozlišovanie dobra od zla, orientáciu v etických dilemách dnešnej spoločnosti. Jej súčasťou je rozvoj sociálnych spôsobilostí ako napr. otvorená komunikácia, empatia, asertivita, pozitívne hodnotenie iných a pod. Podieľa sa na primárnej prevencii porúch správania a učenia. Žiaci sú vedení k harmonickým a stabilným vzťahom v rodine, v kolektíve spolužiakov i v iných sociálnych skupinách.

V nižšom strednom vzdelávaní vedieme žiakov k reflexii a prehodnocovaniu svojho správania i správania iných, vzhľadom na cieľovú rovinu etickej výchovy, ktorou je sociálne rozvinutý človek a spolupracujúce spoločenstvo. Preto sa etická výchova javí ako predmet, ktorý pripravuje

pôdu pre ostatné výchovy, ktoré súvisia s uplatnením sa nielen v konkrétnych osobných vzťahoch žiaka, ale aj v jeho pripravenosti žiť pre spoločné dobro s inými ľuďmi a pre iných.

3.Ciele vyučovacieho predmetu

Všeobecný cieľ:

- rozvíjať u žiakov funkčnú gramotnosť a kritické myslenie;
- umožňovať každému žiakovi v rámci výučby nadobúdať kompetencií vlastnou činnosťou a aktivitami zameranými aj na objavovanie a vytváranie nových významov;
- motivovať žiakov k zodpovednosti a záujmu o vlastné vzdelávacie výsledky prostredníctvom ich aktívneho zapojenia do procesu vzdelávania;
- viesť žiakov k využívaniu efektívnych stratégií učenia sa (učiť sa učiť);
- poskytovať každému žiakovi príležitosť objaviť a rozvinúť svoje schopnosti v súlade s reálnymi možnosťami, aby tak získal podklad pre optimálne rozhodnutie o svojom ďalšom vzdelávaní;
- sprostredkovať dostatok príležitostí na osobnostný rozvoj každého žiaka;
- rozvíjať u žiakov sociálne kompetencie s dôrazom na kultivovanú komunikáciu a spoluprácu;
- viesť žiakov k uplatňovaniu svojich práv, plneniu svojich povinností a rešpektovaniu práv iných ľudí.

Špecifické ciele:

a/vzdelávacie

- zamerať sa na výchovu k prosociálnosti, ktorá sa odráža v morálnych postojoch a v regulácii správania žiakov,
- rozvíjať sebaúctu a úctu k iným,
- rozvíjať interpersonálne sociálne zručnosti,
- zvyšovať odolnosť žiakov voči negatívnym sociálno-patologickým či amorálnym vplyvom.

b/výchovno-vzdelávacie

- osvojiť si základné postoje, ktoré podmieňujú kultivované medziľudské vzťahy,
- nadobudnúť spôsobilosť na pochopenie a rešpektovanie najvyššej hodnoty, ktorou je život človeka a všetko, čo vedie k jeho rozvoju,

- získať spôsobilosti, ktorými posilnia sebaúctu a hodnotenie iných,
- získať spôsobilosti pri vyjadrovaní svojich citov a nadobudnú úctu k citovému životu iných,
- naučiť sa participovať na živote spoločnosti (triedy, školy, regiónu, klubu, mesta),
- zdôvodniť dôležitosť nezávislosti od vecí, drog, médií,
- naučiť sa kriticky myslieť, kultivovane diskutovať a akceptovať názory iných,
- oceniť prvky prosociálneho správania v rodine, v žiackom kolektíve i v iných sociálnych skupinách,
- nadobudnúť spôsobilosť pochopiť svoju sexuálnu identitu, hodnotu priateľstva, lásky, manželstva a rodiny,
- osvojiť si pozitívny postoj k postihnutým, chorým a iným ľuďom, ktorí potrebujú zvýšené porozumenie a pomoc,
- zdôvodniť dôležitosť stanovenia si životných cieľov, etických hodnôt a zachovávanie spoločensky uznávaných noriem.

Dosahovanie týchto cieľov ráta s aktivizáciou a rozvojom nonkognitívnych funkcií osobnosti, ktoré uvádza profesor M. Zelina v systéme KEMSAK:

K – kognitivizácia, ktorej cieľom je naučiť človeka poznávať, myslieť, riešiť problémy

E – emocionalizácia, cieľom je naučiť človeka cítiť a rozvíjať jeho kompetencie pre cítenie, prežívanie, rozvíjať jeho city

M – motivácia, cieľom je rozvinúť záujmy, potreby, túžby, chcenia osobnosti, jej aktivity

S – socializácia, jej cieľom je naučiť človeka žiť s druhými ľuďmi, naučiť ich komunikovať, tvoriť progresívne medziľudské vzťahy

A – axiologizácia, ktorej cieľom je rozvíjať progresívnu hodnotovú orientáciu osobnosti, učiť hodnotiť

K – kreativizácia, cieľom tejto funkcie je rozvíjať v osobnosti tvorivý štýl života.

4. Výchovné a vzdelávacie stratégie

1. Komunikačné kompetencie:

Výučba smeruje k tomu, aby žiaci mohli :

- vyjadrovať sa súvisle, výstižne a kultivovane písomnou aj ústnou formou,
- počúvať s porozumením a primerane reagovať,

- uplatňovať ústretovú komunikáciu na vytváranie dobrých vzťahov so spolužiakmi, s učiteľmi a rodičmi a ďalšími ľuďmi, s ktorými prichádza do kontaktu,
- uplatňovať osvojené základy pre efektívnu spoluprácu a komunikáciu v skupine,

2. Kompetencia učiť sa učiť sa:

Výučba smeruje k tomu, aby žiaci mohli:

- používať informačné a komunikačné technológie pre potreby učenia sa a pre svoj život,
- poznať a uplatňovať efektívne techniky učenia sa a osvojovania si poznatkov,

3. Kompetencia riešiť problémy:

Výučba smeruje k tomu, aby žiaci mohli :

- vyhľadať a využívať viaceré informácie a možnosti pri plánovaní úloh a riešení problémov s uplatnením zásad kritického myslenia;
- pokúšať sa problémy a konflikty vo vzťahoch riešiť primeraným empatickým a asertívnym spôsobom.

4. Osobné, sociálne a občianske kompetencie:

Výučba smeruje k tomu, aby žiaci mohli :

- chápať dôležitosť ochrany svojho zdravia a uprednostňovať základné princípy zdravého životného štýlu v každodennom živote,
- prijímať rozmanitosť ako prirodzenú súčasť spoločnosti;
- osvojiť si prosociálne hodnoty a postoje,
- uvedomiť si vlastné potreby, ale i potreby iných ľudí,
- posúdiť svoje silné a slabé stránky s ohľadom na svoje ďalšie vzdelávanie a budúce profesijné záujmy,
- uvedomovať si dôležitosť ochrany svojho zdravia,
- primerane veku odhadnúť dôsledky svojich rozhodnutí a činov,
- poznať a uplatňovať svoje práva a rešpektovať práva iných;
- osvojiť si základné princípy spolupráce v skupine,
- prijímať nové nápady alebo aj sám prichádzať s novými nápadiami a postupmi pri spoločnej práci,

- uvedomiť si význam pozitívnej klímy v triede a svojim konaním prispievať k dobrým medziľudským vzťahom.

5. Kompetencia vnímať a chápať kultúru a vyjadrovať sa nástrojmi kultúry:

- uvedomovať si význam kultúrneho dedičstva a umenia vo svojom živote a živote celej spoločnosti;

- správať sa kultúrne, primerane okolnostiam a situáciám, osvojiť si základy na tolerantné a empatické vnímanie prejavov iných kultúr,

- mať predpoklad stať sa aktívnym občanom v národnom i globálnom kontexte.

5. Stratégia vyučovania

Pri vyučovaní sa budú využívať nasledovné metódy a formy vyučovania

Názov tematického celku	Stratégia vyučovania		
	Metódy	Postupy	Formy práce
Prehlbovanie komunikačných spôsobilostí.	Zážitkové vyučovanie- interaktívne metódy /hry, cvičenia, modelové situácie,diskusie,hranie miniscénok.	Výber aktivít a cvičení z publikácií Križová,O:Aktivity na hodiny etickej výchovy. Miedzgová, J.: Základy etiky. Diskusia,rozhovor, dialógy,demonštrácia rolovej hry,čítanie a vyrozprávanie príbehov.	Organizácia hodiny – sedenie v kruhu. Práca žiakov vo dvojiciach. Práca žiakov v skupinách.

<p>Zdravý životný štýl.</p>	<p>Dramatizácia textov, motivačný rozhovor, práca s knihou a textom, demonštračná metóda, demonštrácia rolovej hry.</p>	<p>Výber aktivít a cvičení z publikácií Zelina M.: Ako zmeniť sám seba. Kašparová Z., Houška T., Uhereková M.: Ako poznám sám seba. Alexová,S.-Vopel,W.K.: Nechaj ma, chcem sa učiť sám/2/.</p>	<p>Organizácia hodiny – sedenie v kruhu.</p> <p>Práca žiakov vo dvojiciach.</p> <p>Práca žiakov v skupinách.</p>
<p>Závislosť.</p>	<p>Inscenácie,pantomíma, dramatizácia, návšteva výstavy fotografií, vlastná tvorba na danú tému, diskusia s odborníkom.</p>	<p>Práca s literárnymi textami, ukážkami, zbierky citátov slávnych ľudí, zbierky básní, piesní.</p> <p>Výber aktivít a cvičení z publikácií: Alexová,S.-Vopel,W.K.: Nechaj ma, chcem sa učiť sám/2/.</p>	<p>Organizácia hodiny – sedenie v kruhu.</p> <p>Práca žiakov vo dvojiciach.</p> <p>Práca žiakov v skupinách</p>

<p>Masmediálne vplyvy.</p>	<p>Minidialógy, zážitkové vyučovanie-interaktívne metódy /hry, cvičenia, modelové situácie,diskusie,hranie miniscénok.</p> <p>Aktivity: Úmyselne klamať. Zbásnené klamstvá. Klamstvá v rodine. Klamstvo a česťnosť v každodennom živote. Hovoriť pravdu. Žalovať. Klebetiť. Švindľovať 1,2. Kradnúť. Dialóg so „zlodejom“. Veci, ktoré nemožno ukradnúť.</p>	<p>Výber aktivít a cvičení z publikácií Alexová,S.-Vopel,W.K.: Nechaj ma, chcem sa učiť sám/4/. Macáková,H: Etická výchova pre 8. ročník-pracovný zošit</p> <p>Úlohy na rozvíjanie kreativity, práca s obrázkami, fotografiami a predmetmi, dokončenie príbehu podľa vlastnej fantázie, napodobňovanie životných situácií súvisiacimi s etickými hodnotami poznania a pravdy, štúdium literatúry v školskej a mestskej knižnici.</p>	<p>Organizácia hodiny – sedenie v kruhu.</p> <p>Práca žiakov vo dvojiciach.</p> <p>Práca žiakov v skupinách.</p>
-----------------------------------	--	--	--

6. Učebné zdroje

Na podporu a aktiváciu vyučovania a učenia žiakov sa využijú nasledovné učebné zdroje:

Názov tematického celku	Odborná literatúra	Didaktická technika	Materiálne výchovné prostriedky	Ďalšie zdroje (internet, knižnica, ...)
<p>Prehlbovanie komunikačných spôsobilostí.</p>	<p>Lencz,L.: Pedagogika etickej výchovy. Výchova k prosociálnosti. Lenc,L.:Metódy etickej výchovy. Lencz,L.-Križová,O.: Metodický</p>	<p>Magnetofón, prehrávač,DVD,CD, video,počítač, tabuľa</p>	<p>Umelecká literatúra /bájky, rozprávky, povesti, výstrižky z novín, denník</p>	<p>Knižnica,internet, encyklopédia, interaktívna tabuľa</p>

	<p>materiál k predmetu etická výchova. Križová,O.: Prosociálna výchova ako východisko pre spolužitie. Alexová,S.-Vopel,W.K.: Nechaj ma, chcem sa učiť sám.1.-4. Macáková,H: Etická výchova pre 8. ročník-pracovný zošit</p>		<p>pozorovaní, ilustrácie, knihy, časopisy, využitie programu Cesta, filmy, miestne a školské noviny a časopisy</p>	
Zdravý životný štýl.	<p>Lencz,L.: Pedagogika etickej výchovy. Výchova k prosociálnosti. Lenc,L.:Metódy etickej výchovy. Lencz,L.-Križová,O.: Metodický materiál k predmetu etická výchova. Križová,O.: Prosociálna výchova ako východisko pre spolužitie. Alexová,S.-Vopel,W.K.: Nechaj ma, chcem sa učiť sám.1.-4. Macáková,H: Etická výchova pre 8. ročník-pracovný zošit</p>	<p>Magnetofón, prehrávač,DVD,CD, video,počítač, tabuľa</p>	<p>Umelecká literatúra /bájky, rozprávky, povesti, výstrižky z novín, denník pozorovaní, ilustrácie, knihy, časopisy, využitie programu Cesta, filmy, miestne a školské noviny a časopisy</p>	<p>Knižnica,internet, encyklopédia, interaktívna tabuľa</p>
Závislosť.	<p>Lencz,L.: Pedagogika etickej výchovy. Výchova k prosociálnosti. Lenc,L.:Metódy etickej výchovy. Lencz,L.-Križová,O.: Metodický materiál k predmetu etická výchova. Križová,O.: Prosociálna výchova ako východisko pre spolužitie. Alexová,S.-Vopel,W.K.: Nechaj ma, chcem sa učiť sám.1.-4. Macáková,H: Etická výchova pre 8.</p>	<p>Magnetofón, prehrávač,DVD,CD, video,počítač, tabuľa</p>	<p>Umelecká literatúra /bájky, rozprávky, povesti, výstrižky z novín, denník pozorovaní, ilustrácie, knihy, časopisy, využitie programu Cesta, filmy, miestne a školské noviny. De</p>	<p>Knižnica,internet, encyklopédia, interaktívna tabuľa</p>

	ročník-pracovný zošit		Saint-Exupéry,A.:Malý princ	
Masmediálne vplyvy.	Lencz,L.: Pedagogika etickej výchovy. Výchova k prosociálnosti. Lenc,L.:Metódy etickej výchovy. Lencz,L.-Križová,O.: Metodický materiál k predmetu etická výchova. Križová,O.: Prosociálna výchova ako východisko pre spolužitie. Alexová,S.-Vopel,W.K.: Nechaj ma, chcem sa učiť sám.1.-4. Macáková,H: Etická výchova pre 8. ročník-pracovný zošit	Magnetofón, prehrávač,DVD,CD, video,počítač, tabuľa	Umelecká literatúra /bájkky, rozprávky, povesti, výstrižky z novin, denník pozorovaní, ilustrácie, knihy, časopisy, využitie programu Cesta, filmy, miestne a školské noviny a časopisy	Knižnica,internet, encyklopédia, interaktívna tabuľa

7. Hodnotenie

Žiaci budú hodnotení podľa klasifikačného poriadku a kritérií spolu s vnútornými metodickými smernicami k hodnoteniu výsledkov žiakov, schváleného riaditeľkou školy na pedagogickej rade

Obsah vzdelávania**Predmet: Etická výchova****Počet hodín v 9. ročníku: časová dotácia 1 hod./týždeň, 33 hodín ročne**

Tematický celok	Cieľ kľúčové kompetencie	Obsahový štandard	Výkonový štandard – žiak vie	Počet hodín	Prierezové témy
Prehlbovanie komunikačných spôsobilostí.	Osvojovanie si základných postojov súvisiacich s prehlbovaním komunikačných spôsobilostí.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Počúvanie. 2. Dialóg,diskusia, hodnotiace postoje. 3. Vyjadrenie a prijatie komplimentu. 4. Riešenie konfliktov. 5. Asertívne správanie kompromis.	<ul style="list-style-type: none"> - zdôvodniť dôležitosť počúvania pri efektívnej komunikácii, - vymedziť zásady dialógu, - uviesť príklad vyjadrenia a spôsob prijatia komplimentu, - objasniť efektívne riešenie konfliktov, - vyjadriť dôležitosť kompromisu pri riešení problémov,	7	Osobnostný a sociálny rozvoj, výchova k manželstvu a rodičovstvu, environmentálna výchova, mediálna výchova, multikultúrna výchova, ochrana života a zdravia, finančná, čitateľská gramotnosť
Zdravý životný štýl.	Osvojovanie si pozitívnych postojov vo vzťahu k svojmu zdraviu a ochrane života človeka.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Ochrana života. 2. Zdravie psychické a fyzické 3. Práca, voľný čas. 4. Zdravý životný štýl v konzumnej spoločnosti. 5. Vzťahy medzi chlapcom a dievčaťom,	<ul style="list-style-type: none"> - identifikovať znaky zdravého životného štýlu, - posúdiť potrebu rovnováhy medzi zábavou a povinnosťami, - rozlíšiť prejavy konvenčného a nekonvenčného správania, - uznávať potrebu ochrany svojho zdravia a zdravia iných,	12	Osobnostný a sociálny rozvoj, výchova k manželstvu a rodičovstvu, environmentálna výchova, mediálna výchova, multikultúrna

		<p>zodpovedný sex.</p> <p>6. Ostych, intimita, hygiena.</p> <p>7. Otvorenosť pre vzťahy ako súčasť zdravého životného štýlu.</p> <p>8. Cieľavedomosť, prosociálnosť.</p>	- vysvetliť miesto prosociálneho správania v zdravom životnom štýle,		výchova, ochrana života a zdravia, finančná, čitateľská gramotnosť
Závislosť.	Osvojovanie si základných postojov súvisiacich so závislosťami.	<p>1.Závislosti.</p> <p>2.Sekty a kulty.</p> <p>3.Sloboda od závislostí a zdravý životný štýl.</p>	<p>- identifikovať typy závislostí,</p> <p>- diskutovať o škodlivosti siekt,</p> <p>- objasniť dôležitosť zodpovednosti pri ochrane pred závislosťami,</p>	5	Osobnostný a sociálny rozvoj, výchova k manželstvu a rodičovstvu, environmentálna výchova, mediálna výchova, multikultúrna výchova, ochrana života a zdravia, finančná, čitateľská gramotnosť
Masmediálne vplyvy.	Osvojovanie si základných postojov súvisiacich s masmediálnymi vplyvmi.	<p>1.Masmediá a ich poslanstvo.</p> <p>2.Typy mediálnych produktov.</p> <p>3.Kritický divák.</p> <p>4.Užívanie internetu.</p> <p>5.Sociálne siete.</p>	<p>- diskutovať o zámeroch tvorcov televíznych programov,</p> <p>- analyzovať prvky masmediálneho produktu,</p> <p>- vystihnúť rozdiel medzi správou a komentárom,</p>	9	Osobnostný a sociálny rozvoj, výchova k manželstvu a rodičovstvu, environmentálna výchova, mediálna

			<ul style="list-style-type: none"> - zostaviť zoznam zásad kritického diváka, - zhodnotiť prínos médií v živote človeka, - vytvoriť návrh vlastného mediálneho produktu, - diskutovať o výhodách a nevýhodách používania internetu.		výchova, multikultúrna výchova, ochrana života a zdravia, finančná, čitateľská gramotnosť
--	--	--	--	--	---